

На черговому засіданні Президії НАН України 10 лютого 2010 року члени Президії НАН України та запрошені заслухали доповідь директора Інституту фізичної хімії ім.Л.В.Писаржевського НАН України академіка НАН України В.Г.Кошечка «Про наукову і науково-організаційну діяльність Інституту фізичної хімії ім. Л.В. Писаржевського НАН України». В обговоренні взяли участь академіки НАН України Б.Є.Патон, С.В.Волков, В.Ф.Мачулін, В.В.Скороход, В.В.Гончарук, В.Д.Походенко.

Президія НАН України нагадала, що історія Інституту фізичної хімії почалась з 1927 року, коли на базі кафедри електронної хімії Дніпропетровського гірничого інституту, яку очолював академік Л.В. Писаржевський, було засновано один з перших в Україні науково-дослідних інститутів хімічного профілю.

З часом установа стала родоначальником Інституту фізико-органічної хімії та вуглехімії ім. Л.М. Литвиненка НАН України, Інституту хімії поверхні ім. О.О.Чуйка НАН України, Інституту сорбції та проблем ендоекології НАН України.

Зараз інститут є визнаною установою, відомою своїми досягненнями не тільки в Україні й колишньому СРСР, але й далеко за їх межами. Показовим є те, що і в нинішніх складних умовах інститут в цілому не втратив своїх позицій.

За звітний період науковці інституту зробили вагомий внесок у вирішення фундаментальних і прикладних проблем сучасної хімії. Серед фундаментальних досягнень інституту слід відзначити роботи, спрямовані на створення фізико-хімічних засад дизайну та керованого синтезу нових наноструктурованих та нанокомпозитних матеріалів із заданими електропровідними, каталітичними й фотокаталітичними, сорбційними та іншими важливими функціональними властивостями.

В числі прикладних розробок інституту – низка нових функціональних матеріалів і процесів, які вже впроваджено на підприємствах різних галузей промисловості та соціальної сфери. Це, зокрема, каталізатори для знешкодження техногенних газових викидів стаціонарних і мобільних джерел, світлочутливі композиції для приладобудування та поліграфії, технології радіаційно-хімічного модифікування полімерів для енергетичного комплексу й комунального господарства.

Керівництво інституту докладає чималих зусиль для нормального функціонування установи. Зокрема, інститут бере активну участь у виконанні державних науково-технічних програм, проектів Державного фонду фундаментальних досліджень, різних зарубіжних програм; здійснює міжнародне співробітництво; впроваджує результати своїх досліджень у практику.

Водночас в діяльності Інституту фізичної хімії ім.Л.В.Писаржевського НАН України є низка недоліків та невирішених проблем.

Необхідною є активізація участі інституту у виконанні завдань програм співробітництва НАН України з міністерствами, відомствами та місцевими органами влади.

Потребує подальшого розширення міжнародне наукове і науково-технічне співробітництво.

Більш активні зусилля доцільно спрямувати на розширення господарювальної діяльності інституту для збільшення надходження позабюджетних коштів.

Як і в цілому по Академії, в інституті спостерігається стала тенденція до зростання середнього віку науковців. А саме, середній вік докторів наук складає 59,1 року, а кандидатів – 49,5 року. За звітний період було захищено лише 1 докторську та 15 кандидатських дисертацій. Для такого славетного інституту це замало.

Президія НАН України висловила впевненість, що колектив інституту успішно подолає зазначені недоліки. Інститут в змозі і повинен забезпечити своє повноцінне функціонування в нинішніх умовах, зберегти кадрову базу, готувати наукові кадри вищої кваліфікації, а також подбати про зміцнення матеріально-технічної бази науково-дослідних робіт, оснащення сучасним науковим обладнанням.

***

Президія НАН України заслухала доповідь члена-кореспондента НАН України О.П.Моці «Сучасні проблеми дослідження середньовічних пам'яток України». В обговоренні взяли участь академіки НАН України Б.Є.Патон, П.П.Толочко, Я.С.Яцків, член-кореспондент НАН України О.П.Толочко, а також Р.В.Терпиловський, Д.В.Степовик, В.М.Орлик.

Президія НАН України відзначила, що доповідь члена-кореспондента НАН України О.П.Моці засвідчує високу результативність поєднання зусиль вчених-археологів та істориків у вивченні вітчизняного середньовіччя.

На цьому прикладі можна бачити, як нові міждисциплінарні підходи, застосування нових методик розширюють горизонти науки. Вони дозволяють більш ґрунтовно висвітлити весь процес історичного розвитку автохтонного населення у період становлення сучасного українського народу в сім'ї європейських спільнот.

Глибоке розуміння тієї віддаленої доби, коли стара Русь поволі трансформувалася у козацьку Україну, вкрай важливе для осмислення сучасності: менталітету, досвіду, культурних, родинних, господарських, інтелектуальних, суспільних і політичних традицій українського народу, які, у свою чергу, є складовими елементами розбудови майбутнього.

Зважаючи на цей нерозривний зв'язок часів, дослідженням вітчизняного середньовіччя не можна відводити другорядне значення. Навпаки, їм треба надати більш комплексного, міждисциплінарного характеру; більш органічно «зістикувати» дані археологічних і писемних джерел, мовознавства, етнології, сучасної географії та картографії, природничих наук.

Слід також повною мірою відновити кооперацію зусиль українських науковців із спеціалістами інших країн – Росії, Білорусі, Польщі, Словаччини. Для цього потрібно використовувати не лише міжінститутські договори про наукове

співробітництво, але й міжкаcadемічні зв'язки по лінії МААН, комітетів візантиністів та славістів.

Зважаючи на те, що українська школа медієвістики впродовж останніх часів відчутно зросла, треба утверджувати її позиції як лідера з багатьох наукових проблем. Для цього Інститутам археології, історії України, українознавства ім.І.Крип'якевича НАН України спільними зусиллями слід активізувати організацію в Україні представницьких наукових конференцій міжнародного рівня, забезпечити видання престижних міжнародних наукових збірників з проблем матеріальної і духовної культури слов'янства.

***

Крім того, Президія НАН України заслухала інформацію щодо участі молодих учених НАН України в конкурсі на здобуття щорічної премії Президента України для молодих учених; про проведення річної сесії Загальних зборів НАН України; про обрання керівників науково-дослідних установ НАН України; про кандидатів на призначення державної стипендії видатним діячам науки; про проведення Всеукраїнського фестивалю науки; про екологічну ситуацію в зоні діяльності Дочірнього підприємства "Калійний завод ВАТ "Оріана" (м. Калуш). Також було розглянуто низку кадрових питань й прийнято рішення про нагородження відзнаками НАН України та Почесними грамотами НАН України і Центрального комітету профспілки працівників НАН України тощо.

Секретаріат Президії НАН України